Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI з внесеними змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www. rada.gov.ua

2. Сайт державної служби статистики України. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua

3. Наказ міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 651 Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www. rada.gov.ua

Гаєвська Лариса Миколаївна,
к.е.н, доцент, доцент кафедри
економіки підприємства,
Університет ДФС України

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

Аналіз зарубіжного досвіду з питань адміністрування податків свідчить, що у розвинутих країнах світу існують відпрацьовані методи та механізми, які дозволяють радикально модернізувати роботу податкових органів на основі застосування сучасних інформаційних технологій та підвищити ефективність діяльності щодо справляння податків і зборів[2, с. 189].

Загалом, у світовій практиці виділяють три моделі взаємовідносин держави та платників податків [3]:

1. Домінування держави у взаємовідносинах «держава – платники податків». У цих взаємовідносинах платники здебільшого наділені обов’язками, а держава правами. Платники податків в такій моделі розглядаються як постачальники фінансових ресурсів. Така модель притаманна авторитарним державам і, безумовно, не може застосовуватись у демократичних країнах.

2. Домінування платника у взаємовідносинах «держава – платники податків». Така модель притаманна для слабких держав з низькоефективним державним апаратом. Внаслідок безконтрольних дій платників рівень ухилення від оподаткування, як і в попередній моделі, зростає. Таким чином, зменшується обсяг податкових надходжень до державного бюджету і викривляються умови конкурентного середовища, оскільки платники податків, що ухиляються від оподаткування, отримують додаткові фінансові ресурси для подальшого їх інвестування у свій бізнес.

3. Модель «взаємних зобов'язань». Цю модель обирають демократичні країни та країни з перехідною економікою. Всі суб'єкти податкових відносин є рівноправними, і діяльність кожного з них є підконтрольною та підзвітною. І держава, в особі фіскальних органів, і платники зобов'язані дотримуватись податкового законодавства та наділені однаковими гарантіями щодо дотримання й захисту своїх законних прав. Платник розглядається вже не як об'єкт контролю, а як рівний партнер, який сплачує платежі податкового характеру за отримання належних послуг та гарантій з боку держави [4, с. 136].

Управління податковою системою здійснюється податковими органами відповідної держави на основі податкового адміністрування. Використання накопиченого різними державами досвіду дає можливість фінансовим та податковим установам України більш обґрунтовано удосконалювати свої податкові системи та управління ними. Дане дослідження базується на даних організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) стосовно податкових систем.

Відомчий устрій податкових адміністрацій різних держав розглянемо на прикладі:

В *Німеччині* за податкове управління відповідає регіональна влада, митні служби працюють окремо від податкових, соціальними виплатами займаються окремі служби.

У *Швейцарії* управлінням справляння податку на прибуток займаються 26 установ, які знаходяться в Кантонах, сумісно з федеральним керівництвом.

Мальта: Міністерство фінансів Мальти готує проект по об'єднанню податкової та митної служби. Планується введення нової посади – голова цієї служби (Commissioner of Revenue). Аналогічні проекти розглядаються в *Угорщині, Португалії, Словаччині*.

В *Австралії* планується створення ради по податковому менеджменту при Податковій службі, яка буде виконувати управлінську функцію.

Структуру податкових служб та їх особливості розглянемо на прикладі конкретних держав[1]:

Бельгія: створена нова організація для обслуговування великих платників податків (кількість яких складає15000, для повноцінної роботи цієї організації у 2014 році необхідно 495 спеціалістів).

Канада: великі платники податків розглядаються відповідно до виду податку:

1. Податок на прибуток (прибуток вище 250 млн. дол.) – кількість постійно збільшується, великими платниками податків стають трасти, товариства та філії іноземних організацій;

2. Податок на товари та послуги (податок з обороту) – компанії з річним доходом більше ніж 100 млн. дол. (в т.ч. організації – нерезиденти), и компанії, які знаходяться під контролем.

Колумбія: великих платників податків визначають на федеральному та регіональному рівнях. Всього нараховується близько 7 167 великих платників податків.

Фінляндія: критерій – прибуток від 5 млн. євро в компанії або групи компаній.

Франція: критерій по виручці, а також всі компанії, в яких більше ніж 50% частки статутного капіталу належить великому платнику податків.

Німеччина: критерій стосовно виручки варіюється по галузях.

У США для надання допомоги платникам податків існують центри податкового управління США (IRS), які є місцями індивідуальної допомоги, якщо особа вважає, що існуюче питання, пов'язане з податками, не може бути вирішене ні через інтернет, ні по телефону, і бажає особистої зустрічі з консультантом.

Якщо ж платник податку проживає за межами сполучених Штатів, то він може звернутися в одне з чотирьох посольств і консульств США, де постійно працюють співробітники податкового управління США (IRS). У цих відділеннях надають відповідь з питань оподаткування, допомагають з податковим рахунком або з поверненням переплачених податків, а також у підготовці податкових декларацій за поточний і попередній податкові роки. У деяких посольствах і консульствах є фахівці, які пройшли навчання у податковому управлінні США (IRS) та надають допомогу безкоштовно і без попереднього запису. Платники податків, які перебувають за межами США, можуть також звертатися до податкового управління США (IRS) поштою [2, с. 190].

Податкова система США складається із трьох рівнів, що відповідають рівням державної влади [5]:

- вищий (федеральний рівень) – встановлення та збір федеральних податків, адміністрування яких регулюється федеральними законами і які надходять до федерального бюджету;
- середній (рівень штатів) – встановлення та збір місцевих податків, адміністрування яких регулюється законами штатів; надходження зараховуються до бюджетів штатів;

- нижчий (рівень муніципалітетів, округів тощо) – збір податків, що запроваджуються органами місцевого самоврядування; надходження спрямовуються до місцевих бюджетів.

Центральним ядром органів податкового адміністрування у Сполучених Штатах є Державна служба збирання податків та фінансового контролю США. Основним елементом в її структурі є Служба внутрішніх доходів (СВД), яка оперативно підпорядкована Міністерству фінансів. СВД складається із таких підрозділів: центральний апарат (на федеральному рівні), податкові служби штатів, місцеві податкові служби.

Таким чином, при дослідженні міжнародного досвіду податкового адміністрування та оцінці можливості його застосування у вітчизняній практиці значний інтерес становлять системи податкового адміністрування різних країн. Україна, як відомо, є унітарною державою, але вона проголосила курс на децентралізацію та спрощення державного управління, розширення прав і повноважень місцевих органів у реалізації регіональної соціально-економічної політики, ширше представлення місцевих громад в управлінні державними справами на конкретній території. Вказане проявлятиметься і у сфері податкового адміністрування.

Список використаних джерел

1. Вылкова Е.С. Мировой опыт налогового администрирования. Фискальный механизм реализации экономического потенциала государства. Монография / Е.С. Вылкова.-К:"ДКС центр "- 2014. – С. 140-152.

2. Деменко О.Є. Зарубіжний досвід адміністрування податків та можливості його використання в Україні / О.Є. Деменко // Наше право - №7 – 2013. – С. 189 – 195.

3. Ільяшенко В. А. Удосконалення системи адміністрування податкових платежів до державного бюджету [Електронний ресурс] / В. А. Ільяшенко // Ефективна економіка. – Режим доступу: http://www.economy. nayka.com.ua/?op=1&z=1953

4. Паславська Р.Ю. Основні напрями реформування вітчизняної системи адміністрування податків / Р.Ю. Паславська // Формування ринкової економіки в Україні : науковий збірник – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – Вип. 31. – Ч.2. – С.135-140.

5. Ткаченко Н. М. Податкові системи країн світу та України. Облік і звітність : навч.-метод. посіб. / Н. М. Ткаченко. – К. : Алерта, 2004. – 554 с.